

İŞİTME KAYIPLI ÖĞRENCİLERİN İŞİTSEL-SÖZEL PERFORMANSININ UZAKTAN EĞİTİM GEREKSİNİMLERİNE ETKİSİ

Elif Büşra SAYDAM¹, İsmet BAYRAMOĞLU¹, Şenay ALTINYAY³, Yusuf Kemal KEMALOĞLU²

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji, Konuşma ve Ses Bozuklukları, Ankara, Türkiye.

<https://orcid.org/0000-0001-5451-2181>

²Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

<https://orcid.org/0000-0003-4650-8005>, <https://orcid.org/0000-0001-7236-5576>

³Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Ankara, Türkiye.

<https://orcid.org/0000-0002-5622-6194>

ÖZ

İşitme kayıplı öğrencilerin okuryazarlık becerilerinden öğrenme süreçlerine kadar geniş bir etkiye sahip olan dil becerileri, işitsel ve sözel bileşenlerden oluşmaktadır. İşitme kayıplı öğrencilerin işitsel-sözel becerileri sürdürmede yaşayabileceği zorluklar düşünüldüğünde eğitim ortamlarında düzenleme yapılması önemlidir. Çalışmada uzaktan eğitim ile ilk kez tanışan işitme kayıplı ilkökul öğrencilerinin işitsel-sözel performansının uzaktan eğitim gereksinimleriyle ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın verileri Ankara ilindeki 2020-2021 eğitim yılı ilkökul seviyesindeki %44'ü kız (n=22) ve %56'sı erkek (n=28) olmak üzere 50 işitme kayıplı öğrenciden elde edilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen "Ebeveynlerin İşitme Kayıplı Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Gereksinimlerini Değerlendirme Ölçeği" ve Eroğlu (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Ebeveynlerin Çocukların İşitsel/Sözel Performansını Değerlendirme (EÇİPED) Ölçeği" kullanılmıştır. İki ölçek formunun toplam puanları ve alt boyut puanları arasındaki ilişki IBM SPSS Statistics 26.0 programında analiz edilmiştir. Geliştirilen ölçeğin toplam puanı ile EÇİPED ölçeği toplam puanı ve sessiz ve gürültü alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur (p<0.05). Geliştirilen ölçeğin erişilebilirlik alt boyut puanı ile EÇİPED toplam puanı ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (p>0.05). Geliştirilen ölçeğin öğrenciye ve öğretmene bağlı alt boyut puanları ile EÇİPED toplam puanı ve sessiz ve gürültülü alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur (p<0.05). İşitme kayıplı öğrencilerin işitsel-sözel performansları dikkate alınarak, uzaktan eğitim gereksinimleri için önlemler alınması akademik başarılarını desteklemek açısından önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: İşitme kaybı, uzaktan eğitim, işitsel-sözel performans

THE EFFECT OF AURAL-ORAL PERFORMANCE OF STUDENTS WITH HEARING LOSS ON DISTANCE EDUCATION REQUIREMENTS

ABSTRACT

Language skills, which have a wide range of effects from literacy skills to learning processes of students with hearing loss, consist of two basic components, aural and oral. Considering the difficulties that students with hearing loss may experience in maintaining their aural-oral skills, it is important to make arrangements in educational environments. In the study, it was aimed to examine the relationship between aural-oral performance and distance education requirements of primary school students with hearing loss who were introduced to distance education for the first time. The data of the study were obtained from 50 students with hearing loss, 44% female (n=22) and 56% male (n=28) at primary school level in the 2020-2021 academic year in Ankara. The "The Parents' Evaluation of Distance Education Requirements of Hearing Loss Students" developed by the researcher and the "The Parents' Evaluation of Aural/Oral Performance of Children (PEACH) Rating Scale" adapted into Turkish by Eroğlu (2018) were used. The relationship between the total scores of the two scale forms and the sub-dimension scores was analyzed in the IBM SPSS Statistics 26.0 program. A statistically significant correlation was found between the total score of the developed scale and the PEACH scale total score, silent sub-dimension score and noise sub-dimension score (p<0.05). No significant correlation was found between the accessibility sub-dimension score of the developed scale and the PEACH total score and sub-dimension scores (p>0.05). A statistically significant correlation was found between the student-related and teacher-related sub-dimension scores of the developed scale and the PEACH total score, and the silent and the noise sub-dimension scores (p<0.05). Taking precautions for distance education requirements by considering the aural-oral performance of students with hearing loss is important to support their academic success.

Keywords: Hearing loss, distance education, aural-oral performance

İletişim/Correspondence

Elif Büşra SAYDAM

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Odyoloji, Konuşma ve Ses Bozuklukları Bölümü

E-posta: saydamelif96@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 11.01.2022

Kabul tarihi/Accepted: 23.02.2022

DOI: 10.52881/gsbdergi.1082715

GİRİŞ

Koronavirüs (Covid-19) salgını sebebiyle Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi ilan edilmiştir. Sağlık, ekonomi, sosyal ve eğitim alanında dünya genelinde büyük sorunlar yaşanmıştır.¹ Covid-19 pandemisi sürecinde, dünya ülkeleri salgınla mücadele etmek için önlemler almıştır. Sosyal izolasyon sürecinde alınan önlemlerin başında okulların kapatılması gelmektedir. Buna karşın okulların kapatılması eğitim uygulamalarında çözüm bekleyen kritik noktalardan olmuştur.² Dünya genelinde birçok ülkede ve Türkiye’de kısa zamanda eğitim faaliyetlerine alternatifler geliştirmek üzere uzaktan eğitime başlanmıştır. Dünya genelinde uzaktan eğitim uygulamaları çeşitli platformlar üzerinden sürdürülmüştür. Türkiye’de ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve TRT kanalı üzerinden yürütülmüştür.³ Pandemi öncesi sürece bakıldığında kapsamlı uzaktan eğitim faaliyetlerinin ilköğretim düzeyinde yürütülmediği görülmektedir. Zorunlu uzaktan eğitim sürecinde ise 100 milyondan fazla çocuğun okuma yazma edininiminin olumsuz etkilendiği düşünülmektedir.⁴

Eğitim süreci, işitsel ve sözel becerilere bağlı sürdürülmektedir. Öğrenmenin gerçekleşmesi konuşmaya anlama ile ilişkilidir.⁵ Bu süreçte işitme kayıplı öğrenciler ciddi sıkıntılar çekmiştir. İşitme kayıplı bireylerin sese erişimde yaşayacağı sorunlar işitsel ve sözel becerileri etkilemektedir. Bu durum işitme kayıplı çocukların dil ediniminde ve akademik gelişiminde aksaklıklara sebep olmaktadır.⁶ Erken tanı ve cihazlandırma işitsel ve sözel becerileri destekleyerek beynin işitme ile ilgili merkezinin uyarılmasını sağlamaktadır.⁷ Bu sayede çocuğun

öğrenme süreçleri desteklenmektedir. Uzaktan eğitimde öğrenmenin sağlanabilmesi için bireysel farklılıklara uygun önlemlerin alınması önemlidir. Bu doğrultuda çalışmada işitme kayıplı öğrencilerin işitsel-sözel performansı ile uzaktan eğitim gereksinimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma nicel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Araştırmaya katılım, gönüllülük esasına dayalıdır. "Gönüllü Olur Formu"nu okuyarak onaylayan bireyler çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın evreni Ankara ilindeki işitme kayıplı öğrencilerdir. Örneklem ise Ankara ilindeki 2020-2021 eğitim öğretim yılı ilkökul seviyesindeki bilateral işitme kayıplı öğrencileri kapsamaktadır. Devlet okulu ve özel okula devam eden, işitme kaybına ek bilişsel bir problemi ve herhangi bir ek engeli bulunmayan bireyler dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen kız ve erkek işitme kayıplı öğrencilerin yaş aralığı 72 ay ile 144 ay arasında yer almaktadır. Çalışmaya 50 birey dahil edilmiştir. Çalışma grubu kartopu örnekleme yöntemine göre belirlenmiş olup öncelikle Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Anabilim Dalı Odyoloji Bilim Dalı Prof. Dr. Necmettin Akyıldız İşitme, Konuşma, Ses ve Denge Bozuklukları Merkezi'ne başvuran bireylerde uygulama yapılmıştır. Veriler işitme kayıplı öğrencilerin ebeveynleri aracılığıyla elde edilmiştir. Covid-19 kapsamında alınan önlemler doğrultusunda görüşmeler telefon ve bilgisayar gibi teknolojik gereçler vasıtasıyla yapılmıştır.

Katılımcılara "Katılımcı Bilgi Formu", araştırmacı tarafından geliştirilen

“Ebeveynlerin İşitme Kayıplı Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Gereksinimlerini Değerlendirme Ölçeği” ve Ching ve Hill (2007) tarafından geliştirilip Eroğlu (2018) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Ebeveynlerin Çocukların İşitsel/Sözel Performansını Değerlendirme (EÇİPED) Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan katılımcı bilgi formunda; aile bilgileri, çocuğun bilgileri, odyolojik bilgiler, aile eğitimi, uzaktan eğitim olmak üzere beş alanda bilgi toplanmıştır. EÇİPED ölçek maddeleri günlük hayatta iletişim amaçlı işitsel/sözel becerileri ortaya koyacak şekilde oluşturulmuştur. Puanlama 0 ile 5 arasında değişmektedir. Ölçeğin derecelendirmesi 0=hiçbir zaman, 1=nadiren, 2=bazen, 3=sık sık ve 4=her zaman şeklindedir.⁸ Ölçek 3 ana kısımdan oluşmakla birlikte 13 maddeden oluşmaktadır. “Sessiz” ve “gürültülü” olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır.⁹ Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek; işitme kayıplı ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimlerini ve gereksinimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ölçek formu; üç alt boyuttan oluşmakla birlikte 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek derecelendirmesi “5-Kesinlikle katılıyorum, 4-Katılıyorum, 3-Kararsızım, 2-Katılmıyorum, 1-Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde 5’li likert tipindedir. Veri analizinde Spearman Korelasyon analizi uygulanmıştır. EÇİPED ölçeği ile geliştirilen ölçek arasındaki istatistiksel ilişki incelenmiştir. Verilerin tanımlayıcı istatistikleri ortalama±standart sapma (min-max) olarak açıklanmıştır.

BULGULAR

Örnekleme Dayalı Bulgular

Araştırmaya dahil edilen 53 bireyden 3’ü uzaktan eğitimi takip edemediği gerekçesiyle çalışmaya dahil edilmemiştir. 3 bireyin 2’si uzaktan eğitim derslerini anlamadığı için takip edemediği belirtilirken, 1’i internet erişiminin olmaması sebebiyle takip edemediğini bildirmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmaya dahil edilen 50 bireyin %44’ü kız (n=22), %56’sı ise erkek (n=28)’tir.

Tablo 1. İşitme Kayıplı Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kız	22	44
Erkek	28	56

İşitme kayıplı ilköğretim öğrencilerinin (n=50) devam ettiği okul türü Tablo 2’de belirtilmiştir. Öğrencilerin %78’i (n=39) devlet okuluna devam etmekteyken %22’si (n=11) özel okula devam etmektedir.

Tablo 2. İşitme Kayıplı Öğrencilerin Devam Ettiği Okul Türüne Göre Dağılım

Okul türü	Frekans	Yüzde
Devlet okulu	39	78
Özel okul	11	22

İşitme kayıplı öğrencilerin (n=50) 2020-2021 eğitim öğretim yılında devam ettiği sınıf düzeyleri Tablo 3’te belirtilmiş olup %18’i 1. sınıf, %20’si 2. sınıf, %22’si 3. sınıf ve %40’ı 4. sınıf öğrencisidir.

Tablo 3. İşitme Kayıplı Öğrencilerin Sınıf Düzeylerinin Dağılımı

Sınıf düzeyi	Frekans	Yüzde
1.sınıf	9	18
2.sınıf	10	20
3.sınıf	11	22
4.sınıf	20	40

İşitme kayıplı öğrencilerin (n=50) eğitim ortamları Tablo 4'te gösterilmektedir. Öğrencilerin %64'ü (n=32) kaynaştırma öğrencisi iken %36'sı (n=18) ise genel eğitim öğrencisidir.

Tablo 5. İşitme Kayıplı Öğrencilerin Kullandığı İşitme Teknolojisinin Tipine Göre Dağılım

İşitme teknolojisi	Frekans	Yüzde
Bilateral koklear implant	14	28
Bilateral işitme cihazı	23	46
Bir kulakta işitme cihazı bir kulakta koklear implant	13	26

Tablo 4. İşitme Kayıplı Öğrencilerin Eğitim Ortamına Göre Dağılımı

Eğitim ortamı	Frekans	Yüzde
Kaynaştırma	32	64
Genel eğitim	18	36

İşitme kayıplı öğrencilerin (n=50) kullandığı işitme teknolojilerinin tipine göre yapılan dağılım Tablo 5'te yer almaktadır. Öğrencilerin %28'i (n=14) bilateral koklear implant, %46'sı (n=23) bilateral işitme cihazı ve %26'sı (n=13) bir kulakta işitme cihazı bir kulakta koklear implant kullanmaktadır.

1.1.Hipoteze Dayalı Bulgular

Güvenirlilik ve geçerliliği yapılan "Ebeveynlerin İşitme Kayıplı Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Gereksinimlerini Değerlendirme Ölçeği" toplam puan ve alt boyut puanları ile EÇİPED ölçeği toplam puan ve alt boyut puanları arasındaki ilişki değerlendirilmiş olup veriler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Geliştirilen ölçeğin toplam puanı ile EÇİPED ölçeği toplam puanı, sessiz alt boyut puanı ve gürültü alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak pozitif bir ilişki mevcuttur ($p<0,05$). Bu durum geliştirilen ölçeğin toplam puanı arttıkça EÇİPED ölçeği toplam puanı ve her iki alt boyut

puanı da anlamlı olarak arttığını ifade etmektedir.

Ebeveynlerin İşitme Kayıplı Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Gereksinimlerini Değerlendirme Ölçeği'nin Erişilebilirlik alt boyut puanı ile EÇİPED toplam puanı ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$). Öğrenciye ve Öğretmene bağlı alt boyut puanları ile EÇİPED toplam puanı ve sessiz alt boyutu ile gürültü alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde bir ilişki vardır ($p<0,05$). Buna durum öğretmene ve öğrenciye bağlı alt boyut puanları arttıkça EÇİPED toplam puanı, sessiz ve gürültü alt boyut puanları da anlamlı olarak arttığı ifade etmektedir.

Tablo 6. Ebeveynlerin İşitme Kayıplı Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Gereksinimlerini Değerlendirme Ölçeği ve EÇİPED ölçeği arasındaki ilişki

		Sessiz Eçiped	Gürültü Eçiped	Toplam Eçiped
Toplam Puan	r	0,352	0,384	0,403
	p-değeri	p<0,001	p<0,001	p<0,001
Erişilebilirlik	r	0,172	0,107	0,142
	p-değeri	0,090	0,291	0,164
Öğrenciye Bağlı	r	0,337	0,411	0,432
	p-değeri	0,001	p<0,001	p<0,001
Öğretmene Bağlı	r	0,226	0,245	0,251
	p-değeri	0,025	0,015	0,013

*p-değerleri Spearman Korelasyon analizine ait p-değerleridir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İşitme kayıplı ilköğretim öğrencilerinde uzaktan eğitim uygulamaları oldukça yenidir. Dinleme ortamlarında işitsel ve sözel performansı düşük olan işitme kayıplı öğrencilerin uzaktan eğitim gereksinimleri artmaktadır. Buna karşın işitme kayıplı öğrencilerin uzaktan eğitim gereksinimlerine yönelik bir eğitim planı bulunmamaktadır. Uzaktan eğitim ortamlarının ilgi çekici hale getirilmesi ve dinlemeyi iyileştirecek önlemler alınması gereklidir. Alınacak önlemler işitme kayıplı öğrencilerin öğrenme süreçlerinin desteklenmesi için oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Emin, M. N. Koronavirüs salgını ve acil durumda eğitim. Seta Perspektif. 2020;268, 1-4.
2. Sari, T., & Nayır, F. Challenges in distance education during the (Covid-19) pandemic period. Qualitative Research in Education. 2020; 9(3), 328-360.
3. Ertuğ, C. Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve

uzaktan eğitim uygulamaları. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi. 2020; 6(2), 11-53.

4. UNESCO.(2020).COVID-19 educational disruption and response. Retrieved 16 Kasım 2021. from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
5. Flexer, C. Amplification for children with minimal hearing loss. Amplification for children with auditory deficits. 1996;321-337.
6. Girgin, M. C. İşitme engelli çocukların konuşma edinimi eğitiminde dinleme becerilerinin önemi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi.2006;7(01), 15-28.
7. Fitzpatrick, E. Neurocognitive development in congenitally deaf children. Handbook of clinical neurology.2015;129, 335-356.
8. Ching, T. Y., & Hill, M. The Parents' Evaluation of Aural/Oral Performance of Children (PEACH) Scale: Normative Data. Journal of the American Academy of Audiology.2007;18(3), 220-235.
9. Eroğlu, K. Ebeveynlerin Çocukların İşitsel/Sözel Performansını Değerlendirme (EÇİPED) Ölçeği'nin Türkçe Adaptasyonu: Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması.2018.